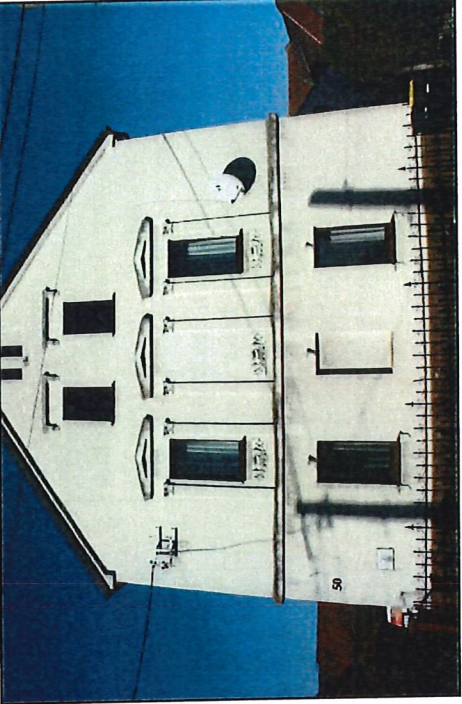

GEZ 38	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa	Budynek mieszkalny w zagrodzie	2. Czas powstania ok. 1880 r.	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym			4. Adres Czeska Wieś nr 50, dz. nr 496/2
			
			
6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka			

1. Widok od pld. 2. Widok od pld.-wsch. 3. Widok od ptn.-wsch. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorf*, a w 1417 r. jako *Bönischdorf*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Janówice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano kruchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnicze i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek wzniesiony około 1880 r. w centralnej części wsi, w zabudowie zagrodowej, w układzie szczytowym względem drogi. Założony na planie prostokąta, podpiwniczony, dwukondygnacyjny z wysokim poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym. Mury, otynkowane, z pokryciem dachowym z blachy dachówkopodobnej w kolorze czarnym. Od północnego zachodu do budynku przylega obiekt gospodarczy. Elewacja południowo zachodnia sześciosiowa, z otworami drzwiowymi w osiach pierwszej i czwartej, która podkreślona jest płytkim ryzalitem zwieńczonym trójkątnym szczytem. Elewacja południowo wschodnia trójosiowa, w partii szczytowej dwuosiowa. Elewacja północno wschodnia sześciosiowa. Dekoracja architektoniczna uproszczona w postaci elementów obramień otworów okiennych (np. zworników, uproszczonych pilastrów z głowicami kompozytowymi czy pęcin). W największym stopniu zachowana dekoracja ryzalitu w postaci zdwojonych lizen ujmujących ryzalit, prostego belkowania oraz dekoracji w polu szczytu. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto. Okna PCV jedno- i dwudzielne, jednopoziomowe. Stoiarka drzwiowa w konstrukcji pęcinowo-ramowej, z nadświetlami.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak ugięć czy falowania. Pokrycie dachowe zostało wymienione w ostatnich latach na ahistoryczne. Wody opadowe odprowadzane są z dachu za pomocą rynien i rur spustowych. Mury bez widocznych odchyleń czy spękań. Tynki wtórne, lokalnie zabrudzone. Zapewne w trakcie wymiany tynków znacznemu uproszczeniu uległa dekoracja architektoniczna. Pojedynczy otwór okienny uległ przekształceniu na drzwiowy. Stoiarka okienna została w całości wymieniona na okna w formach ahistorycznych. Stoiarka drzwiowa współczesna, w formie ahistorycznej. Wartości zabytkowe budynku obniża dostawiony do elewacji pół.-zach. taras w konstrukcji stalowej, wsparty na słupach, dostępny z poziomu drugiej kondygnacji.

Postulaty:

- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: wymiany pokrycia dachowego na łupek kamienny lub jego imitację; przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów; wymiany okien i drzwi na stoiarkę o formach powtarzających rozwiązania historyczne; rekonstrukcji detalu architektonicznego (ewentualnie wymiana tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego); usunięcia tarasu.

Budynek na fotografii z 1983 r. (źródło: fiszka adresowa, zbiory WUOZ Opole).

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

G. Naumowicz

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dołożyć zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków